

تابلوی اعلانات

خانه تکانی در مقطع دکتری

■ عیسی اسفندیاری

دنیای پیچیده و پسر رمز و راز مقطع تحصیلی دکتری کار را به جایی رساند که پیامدهای آن از مزایایش پیشی گرفت و مسئولان به فکر راه حلی برای آن افتادند؛ هر چند هنوز تصمیم‌های قطعی برای ساماندنِ این مقطع تحصیلی گرفته نشده، اما هر از گاهی مسئولان مختلف خبر های متنوعی از سازماندهی و بررسی آن می‌دهند. ساماندنی تحصیلات تکمیلی به‌ویژه مقطع دکتری در دو نوع دسته‌بندی می‌شود؛ ابتدا جمع‌رشته گرایش‌های تحصیلی این مقطع و سپس میزان پذیرش واحدهای آموزشی که معمولاً اخبار ضد و نقیضی برای هر کدام شنیده می‌شود.

■ سیاستی برای کل کشور

حسین حسینی، معاون آموزشی دانشگاه تهران درباره ساماندنی و جمع‌رشته گرایش‌های مقطع دکتری می‌گوید: «در دوره‌ای که آموزش عالی با رویکرد توسعه‌ای مواجه بود عناوین دوره‌های دکتری بسیار ریز و جزئی شده بودند؛ برای مثال رشته ادبیات فارسی در دانشگاه تهران با عناوینی مانند گرایش حماسی، ثنائی و عرفانی تدریس می‌شد که با پیگیری‌های صورت گرفته اکنون در این دانشگاه پذیرش دوره دکتری ادبیات فارسی تنها با یک عنوان دنبال می‌شود.» وی ادامه داد: «برنامه جمع‌ریش‌های دوره دکتری تحت یک عنوان تنها مربوط به دانشگاه تهران نیست بلکه این موضوع به عنوان یک سیاست برای کل کشور در وزارت علوم در حال بررسی است، اما هنوز در این زمینه جمع‌بندی صورت نگرفته است.» به گفته حسینی «در صورتی که برای برنامه جمع‌ریش‌های دوره دکتری تحت یک عنوان در شورای گسترش تصمیم‌گیری صورت گیرد این برنامه از سال ۹۹ قابل اجرا خواهد بود.»

■ رشد بی‌رویه دکتری

این در حالی است که مجتبی نیاسر، معاون آموزشی وزارت علوم با اشاره به اهدافی که در قالب طرح ساماندنی دوره‌های دکتری دنبال می‌شود، بیان کرد: در قالب تدوین طرح فوق تلاش داریم رشد بی‌رویه و کمی دانشجویان دکتری کاهش یابد و ما بتوانیم دوره‌های دکتری را هدفمند و توسعه دوره‌های دکتری را با نیاز بازار منطق کتیم، ضمن اینکه سطح نقش آفرینی این دوره‌ها در رفع مشکلات کشور را ارتقا دهیم. از طرف دیگر منصور غلامی وزیر علوم هم اعلام کرد که هنوز برنامه مصوبی برای حذف مدل‌های فعلی کنکور دکتری و کارشناسی ارشد ندارد.

■ شاید وقتی دیگر

طبق گفته‌های مسئولان وزارت علوم به‌خوبی روشن است که فعلاً برنامه‌ای برای حذف کنکور دکتری یا کاهش ظرفیت‌های پذیرش در دانشگاه‌ها وجود ندارد و مراحل سخت و پیچیده پذیرفته شدن در آزمون دکتری همچنان به قوت خود باقی است و تنها باید منتظر باشیم تا تعدادی از رشته گرایش‌های این مقطع تحصیلی سرنوسشت‌ساز دچار تحول شود؛ تحولی که می‌تواند خود نوعی حذف گرایش‌های اضافی و به تناسب آن کاهش ظرفیت پذیرش مربوط به آن در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی باشد. حال باید نشست و منتظر زم‌زمه‌های تازه مسئولان بود تا گویی در سال آینده خبرهای جدیدی از تحولات مقاطع تحصیلات تکمیلی به گوش رسد.

دبگه چه خبر؟

اخراج ۲ عضو هیئت علمی

قائم مقام معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اشاره به دلایل بروز خطا و تخلفات علمی و پژوهشی در دانشگاه‌های کشور، گفت: وزارت بهداشت به صورت جدی و قطعی با متخلفان حوزه پژوهش برخورد می‌کند. دکتر شاهین آخوندزاده با بیان اینکه توسعه سرطانی و بی‌رویه آموزش عالی یکی از عوامل افزایش آمار تخلفات علمی و پژوهشی در کشور است، عنوان کرد: توسعه کمی آموزش عالی بدون توجه به اصول کیفی بسیار آسیب‌زاست. به گونه‌ای که طی ۱۵ سال گذشته تعداد زیادی دانشگاه و هر مرکز آموزش عالی بدون توجه به تأمین زیرساخت‌های پژوهشی و جذب اعضای هیئت علمی توانمند صورت گرفته است.

وی با بیان اینکه در رابطه با موضوع ری ترکست ۵۸ مقاله پژوهشگران ایرانی، شدیدترین برخورد از سمت وزارت بهداشت انجام شد، گفت: پس از بررسی موضوع با متخلفان شدید برخورد شد، به گونه‌ای که دو رتبه استادی اعضای هیئت علمی لغو و دو عضو هیئت علمی نیز اخراج شدند.

وی با تأکید بر اینکه نبود زیرساخت باکیفیت، استاد نتوانمند و متحجر و جذب دانشجوی ضعیف به خروجی پایان‌نامه‌ها و مقالات ضعیف و بعضاً همراه با تقلب و تخلف منجر می‌شود، اظهار کرد: در حال حاضر تعداد دانشجویان PhD دانشگاه‌های ما با کشور آمریکا برابری می‌کند. این در حالی است که امکانات، زیرساخت‌ها و بودجه‌های علمی و پژوهشی این دو کشور را هم قابل مقایسه نیست.

گزارش یک علیرضا سزاوار

میلیاردها رانت پژوهش نصیب افرادی خاص می‌شود

پروژه‌های مشکوک در انحصار حلقه علوم اجتماعی‌ها

حجم پروژه‌هایی که حلقه علوم اجتماعی دانشگاه تهران در انحصار دارد بسیار چشمگیر است. ضمن اینکه برخی از این افراد سمت‌های مهم دولتی را هم قبضه کرده‌اند. حال آنکه بسیاری از جوانان و پژوهشگران در روند پروگراسی اداری برای انجام پروژه‌های خود از دریافت هرگونه تسهیلی ناامید شده یا کار پژوهشی را ترک کرده یا خود هزینه آن را تقبیل می‌کنند. نهادهای دولتی موظفند که براساس قانون، بخشی از بودجه خود را صرف پژوهش کنند و همین قانون بدون هیچ نظارتی، آغاز استفاده عده‌ای خاص از منابع دولتی است.

■ ۱۰۰ طرح ۷۰۰ میلیونی!

یکی از اساتید دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران هم اخیراً استفاده عده‌ای خاص از پروژه‌های تحقیقاتی و البته سه رم کردن چنین تحقیق‌هایی گفته است: «یک سازمانی به یکی از اساتید حدود ۷۰۰ میلیون اعتبار برای پژوهش پرداخت کرده بود، ۶۰۰ میلیون بین برخی افراد تقسیم شده بود و الباقی را خرید کرده بودند در ۱۰۰ طرح یک میلیون تومانی. وقتی ارائه داده بودند همه خوشحالی می‌کردند که ۱۰۰ طرح را با ۷۰۰ میلیون ارائه داده‌اند. در قضیه رانت پژوهشی مشکل فقط اساتید با هیئت علمی‌ها نیستند، ما باید آن طرف این معامله را هم در نظر بگیریم.

اگر رانت‌دهنده‌ای وجود نداشته باشد، بالطبع رانت‌خواری به وجود نخواهد آمد.»
■ پژوهشگاه‌های اسرار آمیز
برای آنکه بتوان رانت‌های عرضه پژوهش را

تشخیص داد، بهترین سرخ پژوهشگاه‌های دولتی هستند. پژوهشگاه «فرهنگ، هنر و ارتباطات» یکی از این پژوهشگاه‌ها است. این پژوهشگاه وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد است که شامل سه پژوهشکده با عنوان «پژوهشکده فرهنگ»، «پژوهشکده هنر» و «پژوهشکده ارتباطات» است. در معرفی این پژوهشگاه آمده است: «مهم‌ترین هدف پژوهشگاه، پژوهش در چارچوب وظایف و تکالیف وزارت فرهنگ و ارشاد به منظور شناخت تنگناها و مشکلات این حوزه و ارائه راهبردها و راهکارهای مناسب است.»

این پژوهشگاه هر ساله عملکرد خود را در زمینه‌های پژوهشی و تحقیقی به صورت رسمی اعلام می‌کند. بر اساس همین اطلاعات (به دلیل کامل نبودن اطلاعات سال ۹۷) به بررسی تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده در سال ۹۶ پرداختیم. سالی که بودجه این پژوهشگاه چیزی بیش از ۱ میلیارد تومان بوده است.

در میان اسامی افرادی که در پژوهشکده «دین و فرهنگ» پژوهش‌هایی را انجام داده‌اند به لیستی برمی‌خوریم که در بیش از ۲۶ درصد پژوهش‌های این پژوهشکده یا به صورت مجری یا به صورت ناظر مشارکت داشته‌اند.
■ نیمی از پروژه‌ها را قبضه کرده‌اند
سابقه علمی این افراد یک نقطه مشترک دارد و آن حضور این افراد به عنوان هیئت علمی دانشگاه تهران است. در این لیست محمدرضا

دانشگاه

برخی افراد در حالی‌که پروژه‌ای را در اختیار داشته‌اند، توانسته‌اند نظارت پروژه‌ای دیگر را نیز برعهده بگیرند یا دو پروژه را به فاصله زمانی یک ماه در یافت کرده و با عنوان‌های شبیه به هم پیش برده‌اند

عنوان طرح‌های ملی بر عهده می‌گیرد و پس از شش روز پروژه‌ای مشابه و با عنوان «مطالعه آسیب‌های اجتماعی در ۳۱ استان» را در تاریخ ۹۵/۱۲/۲۳ با همان افراد ناظر بر داشته است. مبلغ این دو پروژه که تنها شش ماه طول کشیده است بیش از ۴۸۵ میلیون تومان است که در شهریور ۹۶ به پایان می‌رسد.

■ چندشغله‌ها مشغولند

البته این تنها نمونه از چندشغله‌های پژوهش نیست، غلامرضا غفاری که در عین حال «طرح ملی سنجش و تحلیل ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (موج سوم)» را که در تاریخ ۹۴/۵/۱ تا ۹۵/۵/۱ برعهده داشت، نظارت پروژه‌ای را نیز در تاریخ ۹۵/۴/۱ و به مدت سه ماه برعهده می‌گیرد.

در حالی‌که عنوان پروژه‌ها عموماً پروژه‌های مهم و قابل قبولی است اما به نظر می‌رسد نتایج این پروژه‌ها یا عملی نمی‌شود یا حرفی برای گفتن ندارد.

برای مثال پروژه‌ای با عنوان «مطالعه آسیب‌های اجتماعی در ۳۱ استان» تنها در شش ماه خامه یافته‌است درحالی‌که پروژه‌هایی در سطح کوچک‌تر و حتی در سطح یک سازمان را شش ماه بیشتر به طول می‌انجامد. اینکه چگونه طرحی ملی و با بودجه چند صد میلیونی تنها در شش ماه به پایان می‌رسد جای بسی تعجب است.

■ شفافیت را از خودتان شروع کنید
انتشار شفاف نتایج این پروژه‌ها می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که چه میزان این پروژه‌ها توانسته‌اند مشکلات جامعه را حل کرده یا برای آن راه‌حل بدهند.
در سایه همین عدم شفافیت هر گونه مطلبی به عنوان پژوهشی قابل قبول لحاظ گردد.
حجت‌الاسلام رستمی، رئیس نهاد رهبری در دانشگاه‌ها با تأکید بر همین مسئله می‌گوید: «بدنه متعهد علمی کشور لازم است شفافیت را از خود شروع کند. ایجاد سامانه‌ای که در معرض قضاوت همه بدنه دانشگاهی کشور قرار گیرد و در آن جزئیات تخصیص بودجه‌های پژوهشی لحاظ شود.»

این حجم از پروژه‌های تحقیقاتی در دست عده‌ای خاص، بدون احتساب دیگر پژوهشگاه‌ها که ممکن است همین نام‌ها در آنها نیز تکرار شده باشد، نشان‌دهنده آن است که سازوکار مشخصی برای واگذاری چنین پروژه‌های تحقیقاتی وجود ندارد. سازوکاری که در آن یک فرد می‌تواند به طور همزمان نظارت چندین پروژه را برعهده بگیرد کمی عجیب به نظر می‌رسد.

۱۲ دانشگاه ایرانی در جمع برترین‌های جهان

نتایج رتبه‌بندی Round در سال ۲۰۱۹ منتشر شد

دسترسی است.

■ دانشگاه‌ها وضعیت خود را تحلیل کنند

رئیس پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران با اشاره به انتشار گزارش نظام رتبه‌بندی «راوند» گفت: پیر پایه گزارش «ژانس رتبه‌بندی رار» در سال قبل ۱۱ مؤسسه ایرانی توانسته‌اند در فهرست مؤسسه‌های برتر نظام رتبه‌بندی «راوند» قرار گیرند؛ در حالی‌که در ویرایش ۲۰۱۷ این نظام رتبه‌بندی، تنها هفت مؤسسه ایرانی در فهرست برترین‌های این نظام قرار گرفته بودند.

دکتر علیدوستی با بیان این مطلب افزود:

دستاوردهای ایرانی

در سال «حمایت از کالای ایرانی» این ستون را به تحقیقات و پروژه‌های عملیاتی دانشگاهی اختصاص داده‌ایم که وجه ممیزه آنها ارتباط با بازار است؛ چه پروژه‌های علوم انسانی و چه مهندسی و چه پزشکی. ارتباط دانشگاه با بازار، مهم‌ترین بخش حمایت دانشگاهی از کالای ایرانی است که اگر به طور کامل و صحیح عملیاتی شود نقش بی‌بدیلی در تحقق اقتصاد مقاومتی خواهد داشت. در همین زمینه پذ برای آثار جامعه دانشگاهی برای نشر در این ستون هستیم.

نصب جدیدترین کوره‌های القایی در کشور

یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان موفق به تولید و تجاری‌سازی کوره‌های القایی برای کاربرد در صنایع ریخته‌گری و خودروسازی شد و محققان این شرکت با عرضه جدیدترین نسل از این کوره‌ها توانستند این محصول را با ظرفیت ۱۰ تن در شهرک صنعتی اردبیل کاربردی کنند. دکتر سیدصادق سعادت‌مند، مجری طرح، تولید کوره‌های القایی را محصول اصلی تولیدی این شرکت دانش‌بنیان نام برد و گفت: این محصول دارای سه کاربرد اصلی است که یکی از کاربردهای آن «ذوب و ریخته‌گری است. وی ادامه داد: در کاربرد ریخته‌گری کوره‌های ذوب می‌توانیم فولاد و چدن و سایر فلزات را ذوب کنیم و در قالبی که نیاز است بریزیم تا محصول ریخته‌گری تولید شود. سعادت‌مند کاربرد دیگر این کوره‌ها را «پیش‌گرم» (PreHeat) دانست و خاطر‌نشان کرد: در این کوره‌ها عملیات آهنگری انجام می‌شود؛ اینگونه که قطعاتی که قرار است تغییر شکل دهد، در کوره پیش‌گرم، قرار داده می‌شود و بعداز اعمال حرارت، در زیر پرس قرار داده می‌شود تا فرایند تغییر شکل در آن انجام شود.

این محقق خاطرنشان کرد: کاربرد دیگر این کوره‌ها «سخت‌کن‌های القایی» هستند که قطعات خودرو و سایر قطعات صنعتی که قرار است فرایند سخت‌کاری روی آنها انجام شود، این فرآیند در این کوره‌ها انجام خواهد شد. مجری طرح از تجاری‌سازی این طرح خبر داد و یادآور شد: صنایع خودروسازی و کارخانجات ریخته‌گری بزرگ که نیاز به کوره‌های ۵ و ۱۰ تن ذوب دارند، از این کوره‌های تولید شده ما استفاده می‌کنند. به گفته وی این محصول همچنین به کشورهای عراق، ازبکستان، لبنان و سوریه صادر شده است.

سعادت‌مند مزیت اصلی این محصول نسبت به نمونه‌های خارجی را رقابت‌پذیر بودن قیمت آن دانست و اضافه کرد: علاوه بر آن این ابزار بعد از استفاده نیاز به خدمات پس از فروش دارد که این خدمات در دسترس کاربران قرار دارد؛ ضمن آنکه صنایع در صورت بهربرداری از نمونه‌های داخلی امکان ارتقای فناوری این کوره‌ها را خواهند داشت. سعادت‌مند با تأکید بر اینکه صنایع کشور ترجیح می‌دهند

به جای خرید از نمونه‌های داخلی، از هند یا چین خریداری کنند، اظهار کرد: این یکی از چالش‌هایی است که شرکت‌های دانش‌بنیان با آن مواجه هستند. همچنین طراحی و ساخت ماشین ریخته‌گری پیوسته (CCM) از حدود سه سال پیش در دسترس کار و احد تحقیق و توسعه این شرکت قرار گرفت که اولین دستگاه از ابتدای سال ۹۲ در شهرک صنعتی بینالود به بهره‌برداری رسید و هم‌اکنون در حال تولید بیلت فولاد آلیاژی است.

پایش هوشمند مصرف آب

محققان کشور سامانه‌ای برای پایش آب‌های سطحی و زیرسطحی معرفی کردند که علاوه بر آنکه امکان میزان برداشت از آب‌های زیرسطحی را فراهم می‌کند، داده‌هایی چون میزان تبخیر آب، باران سنجی و بررس سنجی را در اختیار کاربران قرار می‌دهد. امیرحسین زارع مجری طرح، سامانه طراحی شده را سامانه‌ای برای پایش آب دانست و گفت: این سامانه که تحت وب طراحی شده، قادر به پایش آنلاین آب‌های سطحی و زیرسطحی است.

وی اهمیت کاربرد این سامانه را در زمینه مدیریت آنلاین آب‌های سطحی و زیرسطحی دانست و خاطرنشان کرد: در این سامانه اطلاعات مرتبط با آب‌های سطحی و زیرسطحی با استفاده از سنسورهایی که به صورت تخصصی برای این امر ایجاد شده‌اند، لحظه‌لحظه به یافت می‌شود و ما توسط این سامانه می‌توانیم به صورت کاملاً تخصصی در حوزه آب گزارش‌های لازم را ارائه دهیم. به گفته مجری طرح، برخی از سنسورهای مورد استفاده در این سامانه از سوی شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی طراحی و ساخته شده است. وی به بیان نحوه عملکرد این سامانه اشاره و اظهار کرد: برای پایش آب‌های زیرسطحی یکسری از سنسورها در سرچاه‌های زیرزمینی نصب می‌شود. این سنسورها قادر هستند سطح آب چاه را اندازه‌گیری کنند.

این محقق با بیان اینکه سطح آب با میزان مصرف آب چاه‌ها مرتبط هستند، افزود: هرچه مصرف آب افزایش یابد، سطح آب چاه کاهش می‌یابد و ما با پایش میزان افت‌وخیز آب موجود در چاه‌ها می‌توانیم تشخیص دهیم که چه میزان آب از سفره‌های زیرزمینی برداشت شده است. زارع از عملیاتی شدن این سامانه در شهرستان‌های یزد، بافق، اردکان، میبد، مهریز، نغت و نغت و فراق خبر داد و گفت: داده‌های به دست آمده از سنسورهای این سامانه نشان می‌دهد که در استان یزد در بازه زمانی تیر و مرداد با افت آب چاه‌ها به‌ویژه در شهرستان‌های «بهاباد» و «باقفق» مواجه هستیم که با مدیریت چاه‌ها می‌توان منابع آب‌های زیرزمینی را ترمیم کرد.